

PLAATS VAN HERINNERING

Joke Noordstrand

DE STENEN MAN

Op 1 november 1570 stak er een orkaan op uit het noordwesten, gevolgd door springtij bij nieuwe maan. In het kustgebied tussen Vlaanderen en Duitsland braken op talrijke plaatsen de zeedijken door. De Allerheiligenvloed maakte van Friesland één grote zee en richtte ook enorme schade aan in de rest van de Nederlanden. Het gebied tussen Makkum en Het Bildt bleek in Friesland het zwaarst getroffen maar de

Friezen konden niet tot overeenstemming komen over het verhogen van de dijk met als gevolg dat er in 1573 een nieuwe overstroming plaatsvond. Het geharrewar duurde totdat de gehate Caspar di Robles, stadhouder van Friesland en Groningen onder Spaans bewind, de leiding op zich nam. Iedereen die meewerkte, werd gedurende een jaar vrijgesteld van schattingen om het Spaanse leger te onderhouden. En voor ieder die niet mee wilde werken, stond er een galg op de Westerzeedijk klaar. Toen na enorme inspanningen de dijk in 1575 klaar was werd er bij Harlingen, op de scheiding van twee waterschappen, een monument met een Januskop opgericht ter ere van Caspar di Robles: een gezicht was naar het zuidwesten en een naar het noordoosten gericht. Ook na zijn vertrek zou de 'Stenen Man' toezicht blijven houden. In de eeuwen daarna werden de dijken nog verschillende malen opgehoogd.

Een kleine vierhonderd jaar later kwam mijn vader als 'Hollander' in Harlingen wonen om er in het kader van de Deltawerken voor te zorgen dat de dijken aan de noordkant van Harlingen de 'deltahoogte' zouden krijgen. Ook hij zal het niet altijd even gemakkelijk hebben gehad met de Friezen. Soms nam hij ons als kind mee naar de zandzuigers, bulldozers en draglines waar we fantastisch konden spelen op de enorme hopen opgespoten zand. De dijken hadden in mijn beleving een immense hoogte gekregen en aangezien

mijn vader belast was geweest met de uitvoering ervan, moesten ze wel van superieure kwaliteit zijn.

Mijn moeder vond het heerlijk in Friesland; ons kleine broertje had door de schone lucht geen last meer van zijn bronchitis en ze besloot dat de familie er zou blijven wonen. Onder het toezien van Caspar stond er in de vorige eeuw een zeezwembad aan de dijk vanwaar je voorzichtig door het slik - dat je tussen je tenen omhoog voelde kruipen - de zee in liep. Vervolgens kon je er eindeloos zwemmen omdat de stromingen een behoorlijk eind in zee lagen. Mijn moeder en haar vriendinnen waren vaak als kleine stipjes aan de horizon te zien en wij maakten ons als kinderen zorgen of ze ooit weer terug zouden keren. Later in mijn tiener tijd begon ik ook grotere afstanden te zwemmen en deed samen met moeder mee aan de twee-kilometer zwemtocht. In de haven sprongen we vanaf de diepe kade het water in, zwommen het havengat uit en zetten vervolgens koers richting Stenen Man.

Ook na afloop van een feest werd het monument druk bezocht. Allereerst natuurlijk om van het prachtige uitzicht op de nachtelijke zee te genieten maar daarnaast omdat een oude volkswijsheid zei dat als je paar maal om de Stenen Man liep, je een kind kon krijgen. Driemaal leverde een dochter op en zevenmaal een zoon. Caspar di Robles was van gehate vijand veranderd in een vruchtbaarheidssymbool.